

Mikko Kärnä kesk ym.

Lakialoite laiksi kaivoslain 182 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALINEN SISÄLTÖ

Kaivoslaissa (621/2011) säädettiin kullankaivuuseen liittyvien kaivospiirioikeuksien lakkauttamisesta yhdeksän vuoden siirtymäkauden jälkeen. Tässä esityksessä esitetään siirtymäkautta pidennettäväksi aiemmasta yhdeksästä vuodesta viiteentoista vuoteen.

Kysymyksessä ei ole tehdyn päätöksen peruminen, vaan ainoastaan siirtymäajan pituuden muuttaminen. Lakia valmisteltaessa talousvaliokunta esitti loppumietinnössään siirtymäkauden sopivaksi pituudeksi 15 vuotta ja perusteli esityksensä hyvin. Tuolloisen talousvaliokunnan mukaan laissa päätetty yhdeksän vuoden siirtymäaika oli liian lyhyt. Valiokunta totesi, että siirtymäaikaa pidentämällä saadaan aikaan asiallinen ja ympäristöhaitat minimoiva toiminnan alasajo hätäilyn ja äkkipysähdyksen sijaan.

PERUSTELUT

Kaivospiirien lakkauttamisella puututaan aikanaan pysyväksi oletettuun oikeuteen. Tämä oikeuden poistaminen aiheuttaa taloudellisia tappioita kullankaivuuyrittäjille, jotka ovat investoineet yritykseensä luottaen sen toiminnan jatkuvuuteen. Jatkoajan pidentäminen parantaisi yrittäjien omaisuudensuojaa.

Päätöksen jälkeen kullankaivuuta on nopeutettu, ja useimmat kaivospiirin haltijat ehtivät hyödyntämään kaivospiirinsä kultavarannot nykyisen yhdeksän vuoden siirtymäajan puitteissa. Kaikki eivät tähän kuitenkaan kykene. Erityisen kipeästi lyhyt siirtymäaika koskettaa niitä kaivajia, jotka kaivavat piirillään pääsääntöisesti ilman konevoimaa.

Niille, jotka eivät ehdi hyödyntää omaa aluettaan, syntyy tilanne, jossa investointeihin otettua velkaa jää maksamatta, kun yritystoiminta joudutaan kaivospiirien lakkauttamisen takia lopettamaan.

Kaikkiaan kaivospiirejä, joita asia koskettaa, on 27. Näistä 5—10 hyötyy jatkoajan pidentämisestä. Enintään kolmanneksella kaivajista jää kaivettavaa nykyisen siirtymäkauden jälkeen.

Hyväksymällä tämä lakiesitys annettaisiin kultamaiden veteraaneille ja Lapin legendoille mahdollisuus saattaa oma elämäntyönsä loppuun.

Lakialoite LA 7/2017 vp

Asiaa arvioitaessa on huomattava, että kaivamisen nopeuttaminen äkkilopun lähestyessä voi johtaa omien kultavarantojen ryöstöhyödyntämiseen. Vastuullinen ja huolellinen työ saattaa väistyä, kun lopettamisuhka lähenee. Tällöin turvallisuuteen ja ympäristönäkökulmiin pohjautuva työtapa saattaa heiketä taloudellisen uhan alla.

Paras ratkaisu sekä yrittäjille että ympäristölle olisi, mikäli toiminta lakkautettaisiin hyvässä järjestyksessä mahdollisimman pienillä taloudellisilla vaurioilla. Pidempi jatkoaika ei myöskään mahdollista kaivualueiden laajentamista. Ainoastaan olemassa olevat alueet kaivettaisiin tarkemmin ja kaikki kulta kerättäisiin talteen ammattitaidolla ja -ylpeydellä.

Vaikutukset ympäristöön ja luontoarvoihin pysyisivät nykytilaan verrattuna saman suuruisina ja jopa vähenisivät. Liiallinen kiirehtiminen olisi ongelmallista erityisesti kaivospiirien vesijärjestelyjen osalta. Siirtymäajan pidentämisestä ei olisi kenellekään mitään haittaa, eikä sillä heikennettäisi kenenkään oikeuksia.

Lakiehdotus ei aiheuta mitään kustannuksia. Päin vastoin, nopea lakkauttaminen vanhan lain mukaisesti lisäisi työttömyyttä ja synnyttäisi uusia menoeriä. Valtio hyötyisi myös taloudellisesti, mikäli kaivospiireillä sijaitseva kulta voitaisiin hyödyntää täysimääräisesti.

Lemmenjoen kaivospiirien kullankaivuutoiminnan suora työllisyysvaikutus on noin 15 henkilötyövuotta. Välilliset vaikutukset, kuten kultaan ja sen kaivuuseen liittyvä matkailu sekä kultaan liittyvä korutuotevalmistus, ovat noin kaksi kertaa tätä suuremmat. Kyseisiltä kaivospiireiltä tuotetaan kultaa noin 25 kg vuodessa. Määrä ei ole kansallisesti erityisen merkittävä, mutta kulta osataan jalostaa paikallisesti ja siitä saadaan markkinoilla maailmanmarkkinahintaan verrattuna moninkertainen hinta. Näin rakennettu parin miljoonan euron liikevaihto on paikallistaloudessa erittäin merkittävä tekijä.

Tällä lakiehdotuksella perinteikäs ja noin 150 vuotta jatkunut, ilman mitään tukia itsensä rakanut ja ilman mitään tukia itsensä elättävä pieni sekä perinteikäs elinkeino saisi hieman lisää aikaa sopeutuakseen maailman muutoksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kaivoslain 182 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 182 §:n 2 momentti seuraavasti:

Lakialoite LA 7/2017 vp

182 §

Kaivosoikeuden raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto

Kaivosoikeus, jonka nojalla harjoitetaan kullanhuuhtontaa, raukeaa kuitenkin viidentoista vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Tällaisen kaivosoikeuden haltijalla on etuoikeus kullanhuuhtontalupaan, jos lupahakemus tehdään tämän lain 34 §:ssä säädetyllä tavalla ennen kaivosoikeuden raukeamista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2017.

Lakialoite LA 7/2017 vp

Helsingissä 2.3.2017

Mikko Kärnä kesk
Johanna Ojala-Niemelä sd
Markus Lohi kesk
Hannu Hoskonen kesk
Niilo Keränen kesk
Aila Paloniemi kesk
Ville Tavio ps
Juha Pylväs kesk
Martti Mölsä ps
Petri Honkonen kesk
Antti Kurvinen kesk
Teuvo Hakkarainen ps
Juho Eerola ps
Matti Semi vas
Pertti Hakanen kesk
Eerikki Viljanen kesk
Jari Leppä kesk
Elsi Katainen kesk
Kari Kulmala ps
Timo V. Korhonen kesk
Kimmo Kivelä ps
Markus Mustajärvi vas
Lasse Hautala kesk
Toimi Kankaanniemi ps
Jari Ronkainen ps
Ari Jalonen ps
Mikko Savola kesk
Katri Kulmuni kesk
Rami Lehto ps
Joakim Strand r
Esko Kiviranta kesk
Harri Jaskari kok